

DIGITALES ARCHIV

ZBW – Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft
ZBW – Leibniz Information Centre for Economics

Fjærli, Erik; Wong, Jimmy

Book

Innvandrere og entreprenørskap : en monitor for betydningen av entreprenørskap blant innvandrere for inntektsforhold og for verdiskaping i næringslivet

Provided in Cooperation with:

Statistics Norway, Oslo

Reference: Fjærli, Erik/Wong, Jimmy (2022). Innvandrere og entreprenørskap : en monitor for betydningen av entreprenørskap blant innvandrere for inntektsforhold og for verdiskaping i næringslivet. [Oslo] : Statistisk sentralbyrå.
https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/eierskap-og-roller/artikler/innvandrere-og-entreprenorskap/_/attachment/inline/10e0bb12-07be-41ca-9326-550e0a1274ec:a4bb3c36d6bd3268bfd6006a791dbed18694763c/RAPP2022-04.pdf
This Version is available at:
<http://hdl.handle.net/11159/7111>

Kontakt/Contact

ZBW – Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft/Leibniz Information Centre for Economics
Düsternbrooker Weg 120
24105 Kiel (Germany)
E-Mail: [rights\[at\]zbw.eu](mailto:rights[at]zbw.eu)
<https://www.zbw.eu/>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Dieses Dokument darf zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden. Sie dürfen dieses Dokument nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, aufführen, vertreiben oder anderweitig nutzen. Sofern für das Dokument eine Open-Content-Lizenz verwendet wurde, so gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der Lizenz gewährten Nutzungsrechte. Alle auf diesem Vorblatt angegebenen Informationen einschließlich der Rechteinformationen (z.B. Nennung einer Creative Commons Lizenz) wurden automatisch generiert und müssen durch Nutzer:innen vor einer Nachnutzung sorgfältig überprüft werden. Die Lizenzangaben stammen aus Publikationsmetadaten und können Fehler oder Ungenauigkeiten enthalten.

<https://savearchive.zbw.eu/terms-of-use>

Terms of use:

This document may be saved and copied for your personal and scholarly purposes. You are not to copy it for public or commercial purposes, to exhibit the document in public, to perform, distribute or otherwise use the document in public. If the document is made available under a Creative Commons Licence you may exercise further usage rights as specified in the licence. All information provided on this publication cover sheet, including copyright details (e.g. indication of a Creative Commons license), was automatically generated and must be carefully reviewed by users prior to reuse. The license information is derived from publication metadata and may contain errors or inaccuracies.

Innvandrere og entreprenørskap

En monitor for betydningen av entreprenørskap blant innvandrere for inntektsforhold og for verdiskaping i næringslivet

TALL

SOM FORTELLER

RAPPORTER / REPORTS

2022/4

Erik Fjærli og Jimmy Wong

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen
skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Publisert: 1. februar 2022

ISBN 978-82-587-1466-5 (trykt)
ISBN 978-82-587-1467-2 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	;
Desimaltegn	,

Forord

Denne rapporten gir en summarisk framstilling av ulike sider av entreprenørskap blant innvandrere basert på registerdata fra personstatistikk og næringsstatistikk. Formålet er å belyse lønnsomhet for den enkelte og betydningen for samfunnet av at innvandrere velger å drive egen næringsvirksomhet gjennom personlig eide foretak eller aksjeselskap,

Rapporten er finansiert av Kunnskapsdepartementet under rammeavtalen for innvandringsrelatert statistikk.

Statistisk sentralbyrå, 20. januar 2021

Per Morten Holt

Sammendrag.

I dette prosjektet presenterer vi en monitor som belyser betydningen av innvandrere for verdiskaping gjennom entreprenørskap og i hvilken grad egen næringsvirksomhet kan være egnet som karrierevei for innvandrere. Sosial mobilitet er i seg selv ikke tema i denne rapporten, men påvirkes jo av inntekts- og formuesforhold. I rapporten har vi konsentrert oss om noen overordnede indikatorer og vi undersøker ikke årsaksforhold.

De underliggende spørsmål som ønskes belyst, er hva entreprenørskap har å si for innvandreres inntekts- og formuesforhold, etablering av foretak blant innvandrerbefolkningen og foretakenes overlevelse og vekst, samt innvandreres bidrag til samlet verdiskaping, sysselsetting mm. i egenskap av å eie næringsvirksomhet.

Vi ser både på innvandrere under ett, og i noen sammenhenger også på ulike grupper av innvandrere etter kjønn, innvandringsgrunn og landbakgrunn. Med «entreprenørskap» i denne sammenhengen sikter vi til å eie eget foretak (personlig eid eller aksjeselskap).

Vi finner at entreprenørskap i gjennomsnitt lønner seg, i form av høyere samlet inntekt og høyere formue for eiere i næringslivet enn i befolkningen sett under ett. Dette gjelder for begge kjønn og alle aldersgrupper og det gjelder også for innvandrere. Imidlertid tjener bedriftseiere som er innvandrere i gjennomsnitt mindre enn andre eiere.

Aksjeselskaper med minst én innvandrer på eiersiden står for rundt 12-13 prosent av antall selskaper, men bare rundt 6 prosent av sysselsettingen, 3,5 prosent av lønnskostnadene og 2,5 prosent av verdiskapingen. Denne disproporsjonaliteten indikerer at aksjeselskaper med innvandrere på eiersiden oftere drives i mindre skala og med lavere lønn til de ansatte.

Entreprenørskap blant innvandrere viser en økende tendens og foretak som er drevet av innvandrere synes like levedyktige som andre foretak, når man kontrollerer for valg av organisasjonsform.

Abstract

This report shows some implications of entrepreneurship among immigrants for individual income and wealth relative to non-entrepreneurs and compared to native entrepreneurs. Implicitly, the return to entrepreneurship among immigrants affects social mobility and it should be of interest for policymakers to know whether one should stimulate to entrepreneurship or not, as a means to reduce income differences. Also, we believe it is relevant to examine entrepreneurial income among immigrants compared to the entire population of entrepreneurs.

We also compare entries, survival and growth for firms (both corporations and self-employed) owned by immigrants compared to the entire population of firms and show the trends from 2010 to 2018.

Finally, we compare average turnover, employment, investments & input and value added in firms in the corporate sector owned by immigrants with averages for the entire corporate sector.

We find a positive entrepreneurship premium for all age groups and for both men and women. However, similar to the entire group of immigrants, non-native entrepreneurs have lower income and wealth than native entrepreneurs. Immigrants who came for education appears to have higher income compared to the entire population than other immigrants (age 31-50 and 50+).

We find that the share of firms owned by immigrants is increasing. Firm performance measured by survival and growth is similar for firms owned by immigrants and firms in general, but as regards to corporate firms, enterprises with immigrants among the dominant owners have disproportional lower value added and pay on average lower wages.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Bakgrunn	7
2. Lønner entreprenørskap seg?	11
2.1. Resultater.....	12
3. Verdiskaping, overlevelse og vekst	16
3.1. Etablering, overlevelse og vekst.....	16
3.2. Verdiskaping i næringslivet med innvandrere på eiersiden	20
4. Oppsummering	22
Referanser	23
Figurregister	24
Tabellregister	25

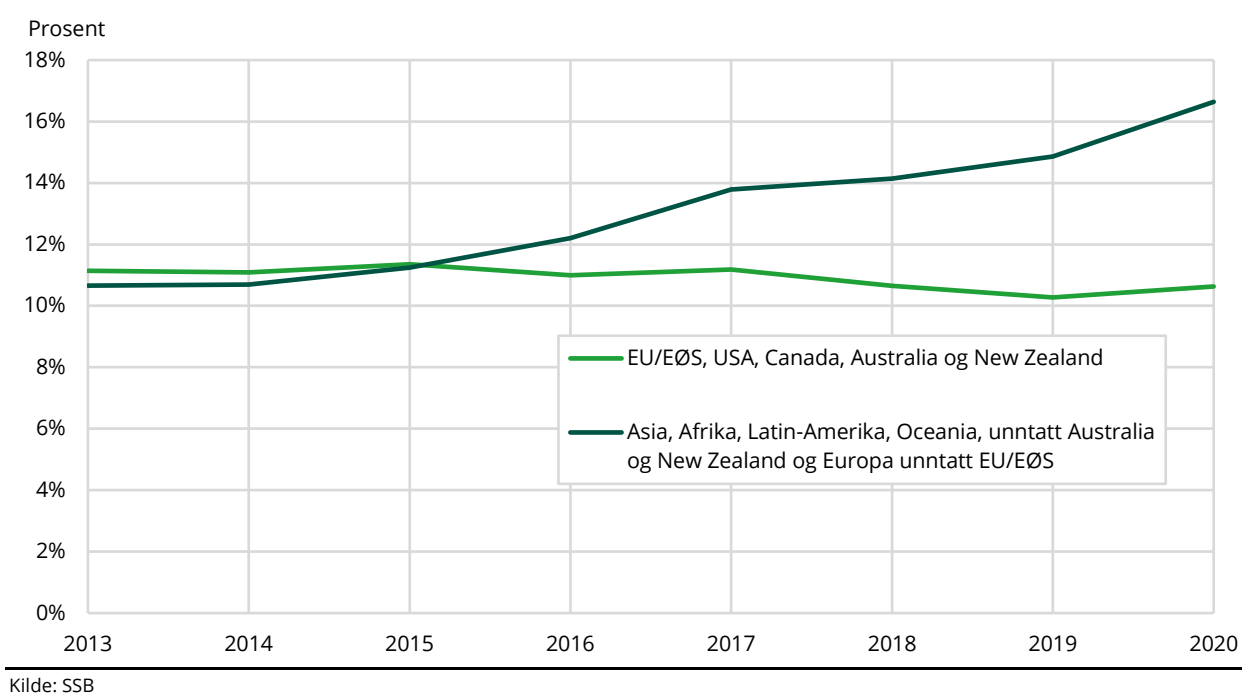
1. Bakgrunn

Det er vel kjent at innvandrere utgjør en betydelig andel av arbeidstakerne i Norge, men både arbeidsinnvandrere og personer med andre innvandringsgrunner bidrar også til verdiskapingen i Norge gjennom å drive egen næringsvirksomhet. Selv om det foreligger endel statistikk om entreprenørskap generelt i Norge, og mange analyser, vet vi mindre om innvandrere i rollen som etablerere enn som arbeidstakere.

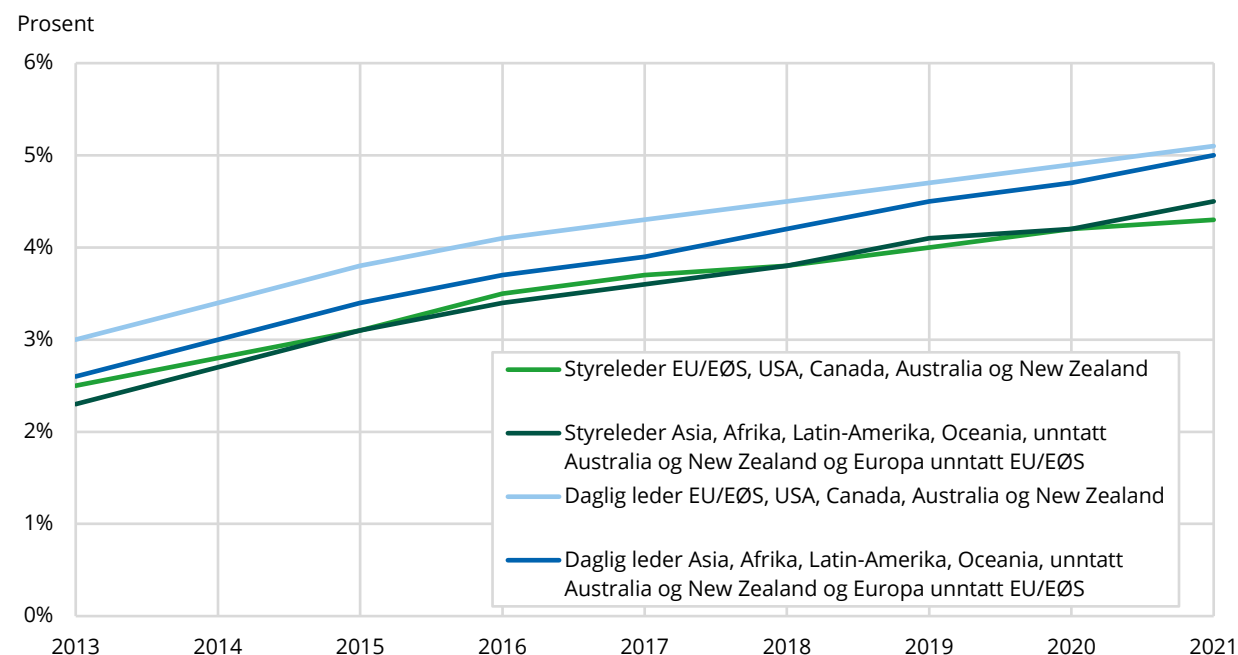
Fra [etablererstatistikken](#) og statistikk om [styre og ledelse i aksjeselskap](#) vet vi imidlertid at andelen innvandrere som driver næringsvirksomhet er økende: Figur 1.1 og 1.2 nedenfor viser at innvandreres andel av personer med ledende roller i næringslivet¹ har økt over tid. Det gjelder særlig i aksjeselskaper, men også for personlig eide foretak, der andelen har økt for gruppen innvandrere fra Europa utenfor EU/EØS-området og ikke-vestlige land.

For innvandrere fra EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand har andelen innehavere av personlig eide foretak falt svakt fra rundt 12 prosent til om lag 11 prosent, mens for innvandrere med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oceania, unntatt Australia og New Zealand og Europa unntatt EU/EØS har andelen økt jevnt fra rundt 11 prosent i 2014 til vel 16 prosent i 2020. Andelen innvandrere blant rolleindehavere i aksjeselskaper har økt betydelig for alle grupper, med nesten en dobling fra 2013 til 2020.

Figur 1.1. Andel innvandrere blant rolleindehavere i personlig eide selskaper

¹ Med ledende rolleindehavere mener vi her innehavere i personlig eid foretak og styreleder eller daglig leder i aksjeselskap.

Figur 1.2 Andel innvandrere blant styreledere og daglig ledere i aksjeselskaper

Kilde: SSB

Både [statistikkene](#) våre og mye av forskningen tar opp spørsmål som betydningen av alder, utdanning eller kjønn for entreprenørskap, se f.eks. [Fjærli et al](#) (2013) og [Fjærli og Kittilsen](#) (2019). Ulike offentlige utredninger har også sett på entreprenørskap med et kjønnsperspektiv, se f.eks. NFD og Kulturdepartementets [Handlingsplan for kvinnelige gründere](#) (med bidrag fra SSB). Derimot er kunnskapsgrunnlaget tynnere både når det gjelder betydningen av innvandrere for verdiskaping i Norge gjennom entreprenørskap og betydningen av entreprenørskap blant innvandrere for inntekts- og formuesforhold og dermed for sosial mobilitet.

I dette prosjektet presenterer vi en monitor som belyser begge disse sidene ved entreprenørskap. Når vi kaller denne deskriptive analysen for en «monitor» så innebærer det for det første at vi konsentrerer oss om noen utvalgte, overordnede indikatorer og for det andre at vi ikke kommer inn på årsaksforhold. De underliggende spørsmål som ønskes belyst her, er hva entreprenørskap har å si for innvandreres inntekts- og formuesforhold, hvor stort er innvandreres bidrag til samlet verdiskaping, sysselsetting mm. i egenskap av å være gründere, samt omfanget av entreprenørskap blant innvandrere og hvordan det har utviklet seg over tid. Videre undersøker vi om næringsvirksomhet blant innvandrere skiller seg ut med hensyn til foretakenes overlevelse og vekst.

Vi ser både på innvandrere under ett, og i noen sammenhenger også på ulike grupper av innvandrere etter innvandringsgrunn, kjønn og landbakgrunn. Monitoren dekker utfall som antall etableringer og andel etablerere blant innvandrergруппene, overlevelse og vekst, samt verdiskaping i foretak med innvandrere representert blant eierne. Videre ser vi på betydningen av entreprenørskap for innvandreres inntekts- og formuesforhold, gjennom å sammenligne med andre innvandrere og med hele befolkningen.

Prosjektet er en del av SSBs ISP-program (Rammeavtale om migrasjons- og innvandrrelatert statistikk og analyse) som er finansiert av Kunnskapsdepartementet. Noen av tabellene i rapporten er basert på eksisterende offisiell statistikk, andre er utarbeidet for anledningen og vil kunne inngå som nye statistikker på statistikkområdet [Virksomheter og foretak](#).

I kapittel 2 gir vi en beskrivelse av hvordan entreprenørskap betaler seg privatøkonomisk («entreprenørskapspremien»), ved å sammenligne innvandrere som eier egen næringsvirksomhet

med innvandrere som ikke er eiere og ved å sammenligne entreprenørskapspremien blant innvandrere med entreprenørskapspremien for befolkningen sett under ett.

Mens vi i kapittel 2 fokuserer på personer, beskriver vi i kapittel 3 innvandreres deltagelse i forretningsvirksomhet med fokus på *foretakene*. Her inngår etableringer, overlevelse og vekst etter landbakgrunn og kjønn. Videre ser vi på vi samfunnsøkonomiske størrelser som samlet verdiskaping, lønnskostnader mm for foretak med minst én innvandrer blant eierne, sett i forhold til hele foretakspopulasjonen. Kapittel 4 oppsummerer.

Definisjoner brukt i denne rapporten

Organisasjonsform: Selskapsform i Enhetsregisteret. Her skiller en blant annet mellom enkeltpersonforetak (ENK), allmennaksjeselskap (ASA) og ansvarlig selskap (ANS).

Personlig eide foretak: Omfatter organisasjonsformene ENK, ANS og DA.

Ansvarlig selskap (ANS) og selskap med delt ansvar (DA): Må ha minst to eiere, disse kalles henholdsvis deltaker med solidarisk ansvar og deltaker med proratarisk ansvar. Deltakerne har personlig og økonomisk ansvar. I et ANS kan hver deltaker kreves for hele foretakets gjeld, mens i et DA blir hver deltaker heftet for en bestemt del av foretakets gjeld. Totalt er deltakerne ansvarlige for hele gjelden. Både fysiske og juridiske personer kan være deltakere. Det er valgfritt om foretaket skal ha et styre og/eller daglig leder eller ikke. I tabellene er ANS og DA med kun juridiske personer (foretak) som deltakere holdt utenfor. Det er rolleinformasjon om ikke fratrådte roller som er inkludert i statistikken.

Enkeltpersonforetak (ENK): Må ha én, og bare én, innehaver. Innehaveren er fullt personlig ansvarlig for hele foretaket, og må være en fysisk person. Det er mulig å ansette en annen daglig leder enn innehaveren.

Aksjeselskap (AS): I AS har ingen av aksjonærene personlig ansvar for selskapets gjeld. Aksjonærenes ansvar for selskapets gjeld er avgrenset til aksjekapitalen. Alle AS må ha et styre. Styret skal som hovedregel bestå av minst tre medlemmer.

Eier, entreprenør: I denne rapporten brukes «eier» og «entreprenør» synonymt med begrepet «etablerer», slik det er definert i statistikken [Etablerere i næringslivet](#). Mens *etablerer* strengt tatt er den som starter en virksomhet, omfatter etablererstatistikken i SSB alle eiere/innehavere i næringslivet, uansett eierskapshistorikk. Vi har altså valgt å bruke en litt annen terminologi som tydeliggjør at vi sikter til personer som driver næringsvirksomhet gjennom eierskap, uansett om virksomheten er ervervet, arvet eller nystartet.

Eieren et personlig eid foretak er innehaveren i ENK og deltakere i ANS og DA. En eier av AS og ASA defineres som en person som direkte eller indirekte har en eierandel (andel aksjekapital) over en viss grense i det nyetablerte foretaket, eller har en eierandel og er daglig leder, styreleder, nestleder eller styremedlem i samme foretak. Personen kan være aksjonær direkte i foretaket eller via et annet foretak. Å være eier i vår sammenheng er altså noe annet og mer enn bare å være aksjonær. Krav til minste eierandeler er:

- 100 prosent av et foretak med 1 aksjonær
- minst 40 prosent av et foretak med 2 aksjonærer
- minst 30 prosent av et foretak med 3 aksjonærer
- minst 20 prosent av et foretak med 4 eller flere aksjonærer

Rolleinnehaver: Styreleder, nestleder, styremedlem eller daglig leder i aksjeselskap, innehaver av personlig eid selskap.

Alder: er alder ved utgangen av statistikkåret.

Innvandrer i Norge: Omfatter personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre som på et tidspunkt har innvandret til Norge.

Landbakgrunn: er for innvandrere eget fødeland. Personer uten innvandringsbakgrunn har kun Norge som landbakgrunn. For norskfødte er dette foreldres eventuelle fødeland.

Innvandringsgrunn: Arbeidsinnvandrer, flyktning, utdanning eller familiegjening

Samlet inntekt: Summen av yrkesinntekter, kapitalinntekter, skattepliktige og skattefrie overføringer i løpet av kalenderåret (skatt er ikke trukket fra).

Bruttoformue: Summen av realkapital og bruttofinanskapital beregnet fra skattemeldingen

Netto formue: Bruttoformue fratrasket gjeld

2. Lønner entreprenørskap seg?

Å drive næringsvirksomhet skaper inntekter for den enkelte eier og for samfunnet. Både eierne, eventuelle ansatte og de som finansierer virksomheten bidrar til verdiskapingen, likeså det offentlige, som legger til rette med infrastruktur, utdanning og andre offentlige tjenester, samt tilskudd og subsidier. I neste omgang blir verdiene som skapes delt mellom eierne, de ansatte og finansierer, samt det offentlige gjennom skatter og avgifter. I dette kapitlet beskriver vi (1) betydningen av entreprenørskap for personlig inntekt og formue blant innvandrere som eier næringsvirksomhet, sammenlignet med andre innvandrere, og (2) den privatøkonomiske lønnsomheten av entreprenørskap blant innvandrere sammenlignet med hele populasjonen av entreprenører.

Inntekts- og formuesbegrepene som er brukt her svarer til det som ligger til grunn for offisiell statistikk og som i stor grad baserer seg på skattedata. Flere studier viser at personlig skattbar inntekt og formue fra slike administrative kilder ikke fanger opp all næringsinntekt og formue som tjenes opp i unoterte aksjeselskaper². Dette betyr at sammenlignet med innehavere av enkeltpersonforetak (ENK), der all næringsinntekt i foretaket rapporteres på eierens hånd, vil de som organiserer næringsvirksomheten som aksjeselskap (AS) kunne framstå med lavere personlig inntekt enn om de drev virksomheten som et ENK. Det samme gjelder formue, på grunn av gunstige skattemessige verdsettinger av unoterte selskaper. Dette er ikke forsøkt tatt hensyn til her og innebærer at i den grad eiere med innvandrerbakgrunn skulle ha en annen fordeling med hensyn til valg av organisasjonsform enn entreprenører forøvrig, så vil også dette kunne påvirke relative inntekter og formue for innvandrere sammenlignet med hele befolkningen.

I det følgende presenterer vi først, i tabell 2.1 og 2.2, tall for «entreprenørskapspremien» blant innvandrere (etter kjønn, alder og innvandringsgrunn) og blant befolkningen sett under ett for inntektsåret 2019. Entreprenørskapspremien framkommer her som forholdstallet mellom gjennomsnittlig inntekt og formue for eiere og gjennomsnittlig inntekt og formue for alle personer i samme befolkningsgruppe. Formålet her er altså å undersøke om entreprenørskap lønner seg (sammenlignet med ikke å drive næringsvirksomhet) både for innvandrere i ulike grupper og for befolkningen sett under ett, og om merinntekten for entreprenører med innvandrerbakgrunn avviker fra gjennomsnittet for hele befolkningen (i samme demografiske gruppe).

Deretter ser vi i tabell 2.3 og 2.4 på gjennomsnittlig inntekt og formue for ulike innvandrergrupper (etter eierskapsstatus, kjønn, alder og innvandringsgrunn) i forhold til hele befolkningen. Her framkommer altså relativ inntekt for personer med innvandrerbakgrunn, både eiere og ikke-eiere, sammenlignet med det samme gruppegjennomsnittet for hele befolkningen.

Det er viktig å huske at vi i datagrunnlaget har et betydelig innslag av personer som ikke er yrkesaktive. Det gjelder særlig blant de yngre aldersklasser (stort innslag av studenter) og de eldre (pensjonister). Kvinner har også i gjennomsnitt lavere yrkesdeltagelse enn menn og jobber oftere deltid. Ulike gjennomsnittstall for inntekt (og, indirekte, formue) kan altså både skyldes forskjeller blant yrkesaktive som har samme grad av yrkesdeltagelse og forskjellig grad av deltagelse i yrkeslivet. Derfor har vi valgt å dele populasjonen i strata der vi til en viss grad kontrollerer for yrkesaktivitet gjennom kjønn og alder og sammenligner innvandrere som faller i kategorien *eier* med hele populasjonen i samme strata.

Ideelt sett kunne man kanskje ønske å rendyrke sammenligninger mellom personer med (kun) «eierinntekt» og personer med (kun) annen inntekt, men skillet her er jo ganske flytende. Personer som i hovedsak er lønnstakere eller pensjonister kan ha stor aksjeformue og motta aksjeutbytte,

² Aaberge, Mogstad, Vestad og Vestre (2021): [Økonomisk ulikhet i Norge i det 21. århundre](#)

mens eiere både kan ha lønn og honorarer (gjerne fra eget foretak), pensjon³ etc. Dette gjør det vanskelig å skille skarpt mellom «lønnstakere» og «eiere». I den grad eiere av næringsvirksomhet i vårt datagrunnlag i gjennomsnitt har høyere inntekt enn gjennomsnittet for befolkningen kan denne både stamme fra lønn, pensjon, næringsinntekt og aksjeutbytte. Sammenligningsgrunnlaget vårt er altså samlet inntekt slik den er definert foran og vi sammenligner gjennomsnittstall for personer som kan defineres som eiere med gjennomsnittstall for hele befolkningen.

Datagrunnlaget er registerdata som omfatter hele populasjonen av personer bosatt i Norge og alle foretak registrert i Norge og viser resultater for 2019, som er det seneste året det lot seg gjøre å kople data om eierskap mot data om inntekt og formue på det tidspunkt da analysearbeidet ble påbegynt (2021).

2.1. Resultater

I tabell 2.1 og 2.2 ser vi at eierne har gjennomgående større gjennomsnittlig inntekt og formue enn de som ikke er eier egen næringsvirksomhet. Dette gjelder (med noen få unntak) både for innvandrergруппene uansett innvandringsgrunn, og for hele befolkningen, og det gjelder uansett kjønn og alder. Vi kan altså slå fast at entreprenørskap virker positivt på inntekt og formue, også for innvandrere.

Tabell 2.1. Forholdstall for gjennomsnittlig inntekt og formue mellom eiere og ikke-eiere. Kvinner, 2019

Alder	Uoppgitt	Andre	Arbeid	Familie	Flyktn.	Utd.	Alle	Hele befolkningen
21-30 år								
Samlet inntekt	1,33	1,44	0,98	1,38	1,42	1,76	1,44	1,23
Netto formue	1,64	-0,46	1,18	1,52	3,71	2,51	1,55	7,59
Brutto formue	1,64	0,78	1,44	1,99	2,80	2,31	2,07	3,08
31-50 år								
Samlet inntekt	1,13	1,08	0,96	1,24	1,37	1,15	1,10	1,19
Netto formue	1,29	2,37	1,30	1,56	2,53	1,51	1,70	2,18
Brutto formue	1,35	1,85	1,26	1,67	2,64	1,51	1,60	1,89
51 år og over								
Samlet inntekt	1,33	2,38	1,12	1,44	1,49	1,36	1,56	1,34
Netto formue	1,67	1,93	1,93	1,82	2,23	5,60	2,70	1,75
Brutto formue	1,71	2,08	1,86	1,94	2,43	4,63	2,65	1,80

Tabell 2.2. Forholdstall for gjennomsnittlig inntekt og formue mellom eiere og ikke-eiere. Menn, 2019

Alder	Uoppgitt	Andre	Arbeid	Familie	Flyktn.	Utd.	Alle	Hele befolkningen
21-30 år								
Samlet inntekt	1,34	1,62	1,08	1,37	1,26	1,69	1,40	1,29
Netto formue	1,96	3,55	0,89	2,08	0,45	3,31	2,98	8,74
Brutto formue	1,97	2,52	2,17	2,43	2,61	3,32	2,74	2,99
31-50 år								
Samlet inntekt	1,14	1,13	1,04	1,24	1,25	1,29	1,11	1,28
Netto formue	1,75	2,48	1,63	1,70	2,37	1,70	2,14	3,03
Brutto formue	1,64	2,04	1,75	1,87	2,38	1,72	1,93	2,12
51 år og over								
Samlet inntekt	1,22	2,29	1,08	1,37	1,36	1,20	1,27	1,33
Netto formue	1,51	2,91	2,21	1,69	1,71	1,90	1,66	2,00
Brutto formue	1,64	3,27	2,20	1,92	1,96	1,65	1,76	1,99

³ Noen tidligere lønnstakere etablerer eget foretak når de går av med pensjon.

Et spørsmål som naturlig melder seg i sammenheng med innvandreres inntektsforhold er om, og i hvilken grad de har lavere gjennomsnittlig inntekt enn befolkningen sett under ett og om entreprenørskap bidrar til å redusere inntektsforskjeller. Av tabellene 2.1 og 2.2 foran framgår det at svaret på det siste er ja, siden innvandrere som eier egen virksomhet i gjennomsnitt tjener bedre enn andre innvandrere. Imidlertid kan det også være av interesse og sammenligne entreprenører med innvandrerbakgrunn med entreprenører generelt, og tilsvarende for de som ikke står som eiere av egen næringsvirksomhet. Er inntektsforskjellene mellom innvandrerbefolkningen og befolkningen sett under ett større eller mindre, avhengig av eierskapsstatus i næringslivet?

I tabell 2.3 og 2.4 undersøker vi dette ved å sammenligne relativ inntekt og formue for innvandrere, henholdsvis eiere og ikke-eiere, med hele befolkningen (henholdsvis eiere og ikke-eiere). Teller i brøken er altså gjennomsnittlig inntekt for innvandrergrupper i samme aldersgruppe og av samme kjønn og inndelt etter innvandringsgrunn og om de er eiere eller ikke, mens nevner er gjennomsnittlig inntekt for hele befolkningen i samme stratum etter alder, kjønn for hhv eiere og ikke-eiere.

Gjennomgående har gruppen innvandrere til dels betydelig lavere gjennomsnittlig inntekt og formue enn befolkningsgjennomsnittet, uansett kjønn og aldersgruppe. Dette gjelder både eiere (sammenlignet med eiere i hele befolkningen) og ikke-eiere. Når det gjelder betydningen av entreprenørskap, så er resultatene blandet og det vanskelig å si om gruppen eiere er mer eller mindre like gjennomsnittet av samme gruppe i befolkningen enn ikke-eiere.

Derimot er det en interessant forskjell her når det gjelder betydningen av innvandringsmotiv for relative inntekter: *Utdanning* som innvandringsgrunn innebærer naturlig nok betydelig lavere relativ inntekt sammenlignet med hele befolkningen enn for innvandrergruppene totalt når vi ser på de yngste aldersgruppene, noe som henger sammen med et stort innslag av studenter i denne aldersgruppen. Derimot er forholdstallene for «utdanningsinnvandrere» *høyere* enn for andre innvandrere når vi ser på aldersgruppen 30-50 år, og for aldersgruppen 51 år og over så tjener innvandrere i denne gruppen *mer* enn befolkningsgjennomsnittet i samme aldersgruppe. Dette gjelder for begge kjønn men er tydeligst for kvinner og det gjelder også for gruppen ikke-eiere. I den grad høy inntekt henger sammen med høy kompetanse og produktivitet kan utenlandske studenter dermed være en verdifull kilde til økonomisk vekst dersom de blir værende i Norge.

Tabell 2.3. Forholdstall for gjennomsnittlige inntekt og formue mellom innvandrere og hele befolkningen. Kvinner, 2019

Alder	Uoppgitt	Andre	Arbeid	Familie	Flyktn.	Utd.	Alle
21-30 år							
Eier							
Samlet inntekt	1,00	0,82	0,78	0,74	0,96	0,69	0,83
Netto formue	0,20	-0,05	0,16	0,11	0,11	0,19	0,12
Brutto formue	0,45	0,10	0,19	0,26	0,37	0,21	0,26
Ikke eier							
Samlet inntekt	0,92	0,70	0,98	0,66	0,84	0,48	0,71
Netto formue	0,93	0,77	1,00	0,55	0,22	0,57	0,58
Brutto formue	0,84	0,37	0,42	0,40	0,41	0,28	0,39
31-50 år							
Eier							
Samlet inntekt	0,97	0,67	0,71	0,65	0,79	0,84	0,70
Netto formue	0,70	0,49	0,32	0,45	0,43	0,52	0,45
Brutto formue	0,82	0,48	0,37	0,46	0,61	0,58	0,50
Ikke eier							
Samlet inntekt	1,02	0,73	0,88	0,62	0,68	0,87	0,76
Netto formue	1,19	0,45	0,54	0,63	0,37	0,75	0,58
Brutto formue	1,15	0,49	0,55	0,52	0,44	0,72	0,59
51 år og over							
Eier							
Samlet inntekt	0,95	0,69	0,80	0,70	0,76	1,24	0,83
Netto formue	1,08	0,59	0,36	0,45	0,46	2,96	0,84
Brutto formue	1,06	0,59	0,42	0,50	0,59	2,71	0,86
Ikke eier							
Samlet inntekt	0,96	0,39	0,97	0,66	0,69	1,23	0,71
Netto formue	1,13	0,53	0,33	0,43	0,36	0,92	0,55
Brutto formue	1,12	0,51	0,41	0,47	0,43	1,05	0,58

Tabell 2.4. Forholdstall for gjennomsnittlige inntekt og formue mellom innvandrere og hele befolkningen. Menn, 2019

Alder	Uoppgitt	Andre	Arbeid	Familie	Flyktn.	Utd.	Alle
21-30 år							
Eier							
Samlet inntekt	0,90	0,81	0,86	0,80	0,78	0,61	0,79
Netto formue	0,21	0,43	0,05	0,05	0,01	0,21	0,16
Brutto formue	0,55	0,39	0,21	0,37	0,31	0,26	0,35
Ikke eier							
Samlet inntekt	0,86	0,64	1,03	0,75	0,80	0,47	0,73
Netto formue	0,93	1,06	0,47	0,20	0,15	0,56	0,47
Brutto formue	0,83	0,46	0,29	0,46	0,36	0,23	0,38
31-50 år							
Eier							
Samlet inntekt	0,88	0,63	0,66	0,66	0,60	0,81	0,61
Netto formue	0,68	0,83	0,18	0,43	0,20	0,45	0,44
Brutto formue	0,82	0,63	0,31	0,55	0,44	0,58	0,50
Ikke eier							
Samlet inntekt	0,99	0,72	0,81	0,68	0,61	0,80	0,70
Netto formue	1,18	1,02	0,34	0,77	0,26	0,81	0,62
Brutto formue	1,06	0,66	0,38	0,62	0,39	0,71	0,55
51 år og over							
Eier							
Samlet inntekt	0,79	0,67	0,66	0,64	0,57	1,06	0,64
Netto formue	0,64	0,62	0,21	0,32	0,21	0,59	0,37
Brutto formue	0,72	0,68	0,28	0,42	0,36	0,72	0,46
Ikke eier							
Samlet inntekt	0,86	0,39	0,81	0,63	0,56	1,17	0,67
Netto formue	0,85	0,42	0,19	0,38	0,24	0,62	0,45
Brutto formue	0,88	0,42	0,26	0,44	0,37	0,87	0,51

3. Verdiskaping, overlevelse og vekst

Foran har vi sett at å stimulere til mer entreprenørskap blant innvandrere kan være en god strategi for å oppnå bedre økonomiske kår i denne gruppen⁴, men næringsdrivende innvandrere bidrar i tillegg også til verdiskaping og inntekt for andre, gjennom investeringer og etterspørsel etter arbeidskraft, varer og tjenester – spesielt i aksjeselskapssektoren.

Næringslivets bidrag til økonomisk aktivitet og samfunnets verdiskaping over tid avhenger både av etableringstakten og overlevelsesprosenten⁵ og av produksjon, sysselsetting, mm i hvert enkelt foretak. I dette kapitlet undersøker vi i hvilken grad nye foretak eid av innvandrere har samme eller ulik overlevelse som gjennomsnittet av alle norske foretak med samme organisasjonsform. For aksjeselskaper viser vi også fordelingen av selskaper med og uten vekst i sysselsettingen⁶. Videre skal vi se nærmere på verdiskaping, sysselsetting mm i aksjeselskapssektoren, som utgjør den viktigste delen av næringslivet med tanke på sysselsetting mm.

3.1. Etablering, overlevelse og vekst

Personlig eide foretak

Overlevelse i personlig eide foretak er generelt lav (tabell 3.1 til 3.3). En medvirkende forklaring er at det er enkelt og billig å starte et enkeltpersonforetak, slik at terskelen blir lav både for å etablere og å legge ned.

Overlevelsen er noe høyere for foretak eid av innvandrere fra EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand enn for populasjonen av personlig eide foretak sett under ett, særlig de første 3 årene. For foretak eid av personer med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oceania, unntatt Australia og New Zealand og Europa unntatt EU/EØS er overlevelsen noe lavere.

⁴ Forutsatt at nye entreprenører som kommer til framover gjør det like bra som de eksisterende, som utgjør datagrunnlaget som denne rapporten bygger på.

⁵ Det er ikke nødvendigvis noe mål at flest mulig av nye foretak overlever. Av hensyn til produktiv omstilling er det også viktig at de dårligste eller mistilpassede forsvinner raskt og erstattes av nye foretak med bedre metoder eller som er mer tilpasset nye markeder. Men dersom ellers levedyktige foretak ikke greier seg på grunn av ulike former for markedssvikt, f.eks. tilgang på kapital i oppstartsfasen, så er det uheldig.

⁶ I personlig eide foretak ser vi sjelden vekst i antall ansatte (som oftest er null).

Tabell 3.1. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra alle land

Overlevelseshår	Antall foretak etablert året før	Prosent				
		1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
2010	29 849	46,0	38,5	33,1	28,3	23,2
2011	31 669	46,0	38,2	32,0	27,9	24,0
2012	31 969	44,3	37,7	31,6	27,1	23,5
2013	30 399	42,1	36,1	30,7	26,2	22,5
2014	31 609	41,9	34,3	29,5	25,8	21,8
2015	33 429	41,2	34,4	27,8	24,7	21,6
2016	35 764	37,9	31,8	26,7	22,8	20,2
2017	36 341	35,6	29,2	25,0	21,7	18,6
2018	36 603	30,5	27,0	22,5	19,9	18,0
Gjennomsnitt alle år	33 070	40,6	34,1	28,8	24,9	21,5

Tabell 3.2. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand

Overlevelseshår	Antall foretak etablert året før	Prosent				
		1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
2010	2 410	51,8	39,3	34,8	29,3	22,1
2011	2 905	53,5	42,5	32,4	28,5	24,9
2012	3 327	54,1	43,1	35,3	28,0	23,6
2013	3 234	52,9	44,3	35,2	29,7	23,4
2014	3 521	51,5	42,9	34,9	29,2	23,6
2015	3 711	50,1	41,2	33,9	28,6	24,0
2016	4 062	47,3	39,1	32,1	27,1	22,5
2017	3 998	44,9	36,8	29,6	25,2	21,4
2018	4 100	40,4	34,0	27,9	23,0	20,1
Gjennomsnitt, alle år	3 474	49,6	40,4	32,9	27,6	22,8

Tabell 3.3. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oceania, unntatt Australia og New Zealand og Europa unntatt EU/EØS

Overlevelseshår	Antall foretak etablert året før	Prosent				
		1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
2010	2 738	46,1	35,1	31,4	26,9	20,6
2011	3 040	44,6	36,7	28,8	26,3	22,6
2012	3 396	45,2	34,9	29,3	23,9	21,9
2013	3 078	44,1	35,9	27,3	23,2	19,5
2014	3 369	41,9	34,6	29,1	22,1	19,4
2015	3 579	39,5	33,7	27,0	24,0	18,4
2016	4 023	40,1	30,9	26,3	22,5	20,5
2017	4 433	35,6	31,3	24,0	21,9	18,5
2018	5 045	32,2	27,0	25,0	20,0	18,5
Gjennomsnitt, alle år	3 633	41,0	33,4	27,6	23,4	20,0

Aksjeselskaper

Overlevelse i aksjeselskaper er noe høyere enn for personlig eide selskaper (tabell 3.4 til 3.7). Dette henger sammen med at det koster litt å etablere et AS (særlig før 2012), gjennom krav til kapitalinnskudd og regulatoriske krav. Dermed unngår man i større grad uoverveide eller useriøse etableringer. Fordelen med et AS er at det gir etablereren beskyttelse mot personlig ansvar for foretakets gjeld. Etablerere av AS vil dermed i større grad være personer med et behov for å skjerme seg mot risiko, med andre ord etablerere med ambisjoner om å satse. Aksjeselskaper er dermed mer tilbøyelig til å investere og ha ansatte, og driver generelt (men ikke alltid) i større skala enn personlige eide foretak.

For aksjeselskaper ser vi at antall foretak etablert av innvandrere har hatt en langt sterkere prosentvis vekst målt over hele perioden enn totalpopulasjonen, og dette gjelder særlig foretak eid av personer med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oceania, unntatt Australia og New Zealand og Europa unntatt EU/EØS.

Sammenlignet med hele populasjonen av aksjeselskaper er overlevelsen etter 5 år noe lavere for foretak med eiere med bakgrunn fra EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand, og betydelig lavere for foretak med eiere som har bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oceania unntatt Australia og New Zealand og Europa unntatt EU/EØS (tabell 3.4 til 3.7). Av de foretak som overlever derimot, har denne gruppen en langt større andel foretak med vekst i sysselsettingen etter 5 år (tabell 3.8 til 3.10). Dette kan skyldes seleksjonseffekter; at det er de mest vekstkraftige foretakene som overlever.

Tabell 3.4. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra alle land

Overlevelseshår	Antall foretak etablert året før	Prosent				
		1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
2010	43 928	56,6	49,1	42,3	38,0	33,9
2011	47 181	56,4	49,0	42,1	37,0	33,1
2012	49 372	59,2	49,0	41,9	36,3	32,1
2013	57 197	57,9	51,9	41,9	36,3	31,2
2014	56 955	56,9	50,8	44,6	36,5	31,3
2015	60 376	54,2	48,5	42,9	38,8	31,4
2016	64 113	53,4	46,1	41,2	37,1	33,8
2017	67 626	47,6	44,8	37,9	34,8	32,1
2018	69 017	47,6	44,8	37,9	34,8	32,1
Gjennomsnitt alle år	57 307	54,4	48,2	41,4	36,6	32,3

Tabell 3.6. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand

Overlevelseshår	Antall foretak etablert året før	Prosent				
		1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
2010	2 851	57,1	45,3	40,5	34,9	27,0
2011	3 453	58,6	47,8	37,8	33,8	30,0
2012	4 026	59,0	48,5	40,4	32,8	28,9
2013	4 637	62,9	49,8	40,2	34,9	28,2
2014	5 015	60,8	53,8	40,3	33,4	28,8
2015	5 473	60,9	51,4	44,1	34,0	28,0
2016	6 146	59,5	50,3	41,6	36,7	27,5
2017	6 143	58,0	49,2	40,0	33,9	30,3
2018	6 333	53,6	47,3	39,4	32,7	27,6
Gjennomsnitt alle år	4 897	58,9	49,3	40,5	34,1	28,5

Tabell 3.7. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oceania, unntatt Australia og New Zealand og Europa unntatt EU/EØS

Overlevelseshår	Antall foretak etablert året før	Prosent				
		1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
2010	3 195	51,7	40,5	32,8	27,8	22,8
2011	3 674	51,2	42,1	33,2	27,0	23,6
2012	4 194	52,2	41,7	33,4	27,7	22,7
2013	4 634	56,1	42,7	33,7	27,0	22,9
2014	4 993	53,8	46,5	35,0	27,5	22,7
2015	5 380	52,0	45,6	37,5	29,0	23,4
2016	5 983	52,5	42,9	36,7	32,0	24,8
2017	6 674	49,8	43,6	34,5	30,9	27,4
2018	7 633	44,8	40,1	35,2	28,8	26,5
Gjennomsnitt alle år	5 151	51,6	42,9	34,7	28,6	24,1

Tabell 3.8. Andel foretak med vekst i sysselsettingen etter eiernes kjønn og antall år. Bakgrunn fra alle land. Prosent

	1	2	3	4	5
2014					
Bare kvinner	45,0	45,5	47,3	51,4	51,9
Bare menn	40,0	41,9	44,6	48,7	50,4
Begge kjønn	41,3	42,8	45,2	49,4	50,8
2015					
Bare kvinner	47,8	50,2	49,1	50,7	53,2
Bare menn	41,7	44,9	44,8	46,3	50,3
Begge kjønn	43,4	46,3	45,8	47,3	51,0
2016					
Bare kvinner	40,9	52,4	54,4	50,4	51,6
Bare menn	36,5	45,0	47,3	45,9	47,3
Begge kjønn	37,6	46,9	49,0	46,9	48,3
2017					
Bare kvinner	42,9	47,7	55,8	57,1	52,6
Bare menn	38,1	42,0	48,2	49,2	47,2
Begge kjønn	39,3	43,5	50,1	51,1	48,5
2018					
Bare kvinner	42,7	47,5	49,9	58,0	57,9
Bare menn	35,7	42,1	45,1	49,9	51,1
Begge kjønn	37,4	43,5	46,3	51,9	52,7
Gjennomsnitt alle år					
Bare kvinner	43,9	48,6	51,3	53,5	53,4
Bare menn	38,4	43,2	46,0	48,0	49,3
Begge kjønn	39,8	44,6	47,3	49,3	50,3

Tabell 3.9. Andel foretak med vekst i sysselsettingen etter eiernes kjønn og antall år. Bakgrunn fra EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand. Prosent

	1	2	3	4	5
2014					
Bare kvinner	45,2	48,5	50,4	56,6	57,4
Bare menn	50,3	51,2	54,4	59,0	56,5
Begge kjønn	48,9	50,5	53,3	58,2	56,8
2015					
Bare kvinner	46,6	52,2	54,9	54,7	57,9
Bare menn	48,6	56,3	52,1	56,7	57,4
Begge kjønn	48,0	55,1	52,9	56,1	57,5
2016					
Bare kvinner	43,1	51,0	59,1	56,9	58,9
Bare menn	36,5	45,0	47,3	45,9	47,3
Begge kjønn	44,0	52,7	58,4	55,2	57,8
2017					
Bare kvinner	41,7	49,9	58,9	64,2	58,6
Bare menn	44,6	51,8	57,1	63,0	58,8
Begge kjønn	43,7	51,2	57,6	63,3	58,8
2018					
Bare kvinner	44,4	49,6	53,2	62,9	64,3
Bare menn	44,8	51,7	54,6	59,6	62,8
Begge kjønn	44,7	51,0	54,2	60,6	63,2
Gjennomsnitt alle år					
Bare kvinner	43,9	48,6	51,3	53,5	53,4
Bare menn	46,5	43,2	46,0	48,0	49,3
Begge kjønn	45,8	52,1	55,3	58,7	58,8

Tabell 3.10. Andel foretak med vekst i sysselsettingen etter eiernes kjønn og antall år. Bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oceania, unntatt Australia og New Zealand og Europa unntatt EU/EØS. Prosent

	1	2	3	4	5
2014					
Bare kvinner	.	56,3	59,0	63,1	64,7
Bare menn	57,5	61,8	61,2	60,8	66,2
Begge kjønn	54,5	58,6	58,7	64,6	67,8
2015					
Bare kvinner	54,2	56,8	59,3	61,9	63,7
Bare menn	41,7	44,9	44,8	46,3	50,3
Begge kjønn	56,4	60,4	60,6	61,0	65,5
2016					
Bare kvinner	46,7	61,4	64,8	62,6	61,0
Bare menn	47,6	61,3	65,8	62,3	59,8
Begge kjønn	37,6	46,9	49,0	46,9	48,3
2017					
Bare kvinner	48,1	54,2	62,4	64,9	64,2
Bare menn	51,0	57,2	64,8	65,7	64,2
Begge kjønn	50,1	56,3	64,0	65,5	64,2
2018					
Bare kvinner	48,9	54,1	55,6	65,0	69,3
Bare menn	48,9	56,2	58,0	67,6	66,6
Begge kjønn	48,9	55,5	57,3	66,7	67,3
Gjennomsnitt					
Bare kvinner	50,1	56,6	60,2	63,5	64,6
Bare menn	52,1	59,2	61,7	64,3	65,1
Begge kjønn	51,5	58,4	61,3	64,1	64,9

3.2. Verdiskaping i næringslivet med innvandrere på eiersiden

Som nevnt tidligere, innebærer entreprenørskap økt verdiskaping og andre positive effekter for samfunnet utover inntekt for eierne selv. Det er derfor av interesse å tallfeste dette nærmere, i den grad det finnes gode data. De primære datakildene her er regnskapsdata.

Av flere grunner vil vi her i denne sammenhengen se bort fra verdiskaping i personlig eide foretak og bare se på aksjeselskaper. Dels av pragmatiske grunner – verdiskapingen i personlig eide foretak er for alle praktiske formål tilnærmet lik personlig næringsinntekt og vi har ikke like gode data for å dekomponere denne ytterligere som vi har for aksjeselskaper. Videre er de fleste personlig eide foretak enkeltmannsforetak, uten andre ansatte, og som driver i liten skala. Å være selvstendig næringsdrivende er i stor grad alternativ til lønnsarbeid og er som oftest uten vesentlig spill-over til samfunnet ellers, utover det som også lønnstakere bidrar med. Det er ikke noe galt i å være «breadwinner» (det gjelder jo de aller fleste yrkesaktive), og det er selvsagt fint å skape sin egen arbeidsplass, men i sammenheng med entreprenørskap og dets betydning for verdiskaping, sysselsetting og vekst er det aksjeselskapssektoren som er interessant.

I tabell 3.11 viser vi hvor stor del av ulike aggregerte samfunnsøkonomiske størrelser som kan tilskrives foretak i selskapssektoren der det er minst en innvandrер blant eierne (definert på samme måte som tidligere, dvs eiere med en andel som innebærer en høy grad av kontroll). Vi ser på nøkkeltall som andel av sysselsetting i disse foretakene, andel av omsetning, lønnskostnader, produksjonsverdi og bearbeidingsverdi (som grovt regnet tilsvarer «BNP» på nasjonalt nivå og kan tolkes som verdiskaping), samt andel av vare og tjenestekjøp (som inngår i andre bedrifters omsetning og produksjonsverdi). Tabellen viser at selv om foretak med innvandrere blant eiergruppen utgjør mellom 12 og 13 prosent av aksjeselskapene, er disse foretakenes andel av økonomisk aktivitet mye lavere. Dette er med andre ord foretak med lavere sysselsetting og særlig lavere omsetning, produksjonsverdi, verdiskaping mm. At lønnsandelen i disse foretakene ikke står i forhold til deres andel av sysselsettingen tyder også på at gjennomsnittlig lønnsnivå er lavere her.

Tabell 3.11. Aksjeselskap med innvandrere blant eierne. Andel av nøkkeltall. Prosent

	2017	2018	2019
Antall foretak	12,1	12,7	13,2
Sysselsetting	6,0	6,1	6,3
Omsetning	1,9	1,8	2,0
Lønnskostnader	3,4	3,5	3,7
Produksjonsverdi	2,1	2,0	2,2
Bearbeidingsverdi	2,3	2,2	2,5
Vare- og tjenestekjøp	1,8	1,7	1,8

4. Oppsummering

Formålet med denne rapporten har vært å presentere noen hovedtrekk som karakteriserer viktige sider ved entreprenørskap i gruppen innvandrere, som et slags barometer. Fysiske barometre er jo enkle instrumenter som gir begrenset (men essensiell) informasjon om været, nemlig lufttrykk, og ofte måler temperatur og luftfuktighet samtidig, men det fulle værbildet får man ikke. Så også her; vi har valgt ut noen indikatorer for (1) å beskrive hva entreprenørskap har å si for innvandreres inntekts- og formuesforhold, (2) undersøke om næringsvirksomhet blant innvandrere skiller seg ut med hensyn til overlevelse og vekst, samt måle omfanget av entreprenørskap blant innvandrere og hvordan det har utviklet seg over tid og (3) måle innvandreres bidrag til samlet verdiskaping, sysselsetting mm i aksjeselskapssektoren i egenskap av å være (med)eiere. Slik håper vi å bidra til å øke kunnskapsgrunnlaget for næringspolitikk og integreringspolitikk.

Våre funn kan kort oppsummeres slik:

- (1) Entreprenørskap lønner seg, i form av gjennomsnittlig høyere samlet inntekt og høyere formue for eiere i næringslivet enn i befolkningen sett under ett. Dette gjelder for begge kjønn og alle aldersgrupper og det gjelder også for innvandrere, men bedriftseiere som er innvandrere tjener i gjennomsnitt mindre enn andre bedriftseiere, unntatt de som hadde utdanning som innvandringsgrunn og er godt etablerte (over 50 år).
- (2) Entreprenørskap blant innvandrere viser en økende tendens, og foretak som er drevet av innvandrere er stort sett like levedyktige som andre foretak. Et unntak er personlig eide foretak eid av innvandrere med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oceania, unntatt Australia og New Zealand og Europa unntatt EU/EØS, som viser en lavere gjennomsnittlig overlevelse etter 5 år.
- (3) Foretak med minst én innvanderer på eiersiden står for rundt 12-13 prosent av antall foretak, men bare rundt 6 prosent av sysselsettingen, 3,5 prosent av lønnskostnadene og 2,5 prosent av verdiskapingen. Dette indikerer at disse foretakene drives i mindre skala og at de har mindre lønnsevne eller driver i lavtlønnsnæringer.

Hvert av disse funnene gir grunnlag for å initiere mer spesifikke og grundigere analyser av entreprenørskap blant innvandrere. Forskning på feltet bør rettes inn mot å forklare årsakssammenhenger som *hvorfor* lønnsomhet og skala er mindre (for eksempel undersøke seleksjonseffekter med hensyn til bransjetilhørighet), samt å beskrive og analysere heterogenitet blant entreprenører i sin alminnelighet og da særlig i innvandrerpopulasjonen: Hva kjennetegner de som velger å etablere egen virksomhet? Hva kjennetegner de som lykkes? Hvordan fordeler foretak eid av innvandrere seg etter organisasjonsform, næringsgruppe, region og størrelse? Dette er bare noen av flere mulige forskningsspørsmål.

Referanser

Aaberge, Mogstad, Vestad og Vestre (2021): Økonomisk ulikhet i Norge i det 21. århundre, *Rapporter*, 2021/33, Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/okonomisk-ulikhet-i-norge-i-det-21.arhundre/_attachment/inline/46945fe1-533f-45b3-9ef2-cde52936f6fc:b5c83a07fe37255bad33d889ebbd3ab6f00ba00e/RAPP2021-33.pdf

Erik Fjærli, Diana Iancu and Arvid Raknerud: Facts about entrepreneurship in Norway, *Reports*, 52/2013, Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/en/virksomheter-foretak-og-regnskap/artikler-og-publikasjoner/_attachment/148797?_ts=1425b2867e0

Erik Fjærli og Marte O. Kittilsen: Hvem etablerer eget foretak? *Notater*, 2019/28, Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/artikler-og-publikasjoner/_attachment/393570?_ts=16c4cd9a620

Nærings- og fiskeridepartementet og Kulturdepartementet (2019): Handlingsplan for kvinnelige gründere. <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/nfd/dokumenter/vedlegg/192578-handlingsplan-uu.pdf>

Figurregister

Figur 1.1.	Andel innvandrere blant rolleinnhavere i personlig eide selskaper	7
Figur 1.2	Andel innvandrere blant styreledere og daglig ledere i aksjeselskaper	8

Tabellregister

Tabell 2.1. Forholdstall for gjennomsnittlig inntekt og formue mellom eiere og ikke-eiere. Kvinner, 2019	12
Tabell 2.2. Forholdstall for gjennomsnittlig inntekt og formue mellom eiere og ikke-eiere. Menn, 2019	12
Tabell 2.3. Forholdstall for gjennomsnittlige inntekt og formue mellom innvandrere og hele befolkningen. Kvinner, 2019	14
Tabell 2.4. Forholdstall for gjennomsnittlige inntekt og formue mellom innvandrere og hele befolkningen. Menn, 2019	15
Tabell 3.1. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra alle land	17
Tabell 3.2. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	17
Tabell 3.3. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oceania, unntatt Australia og New Zealand og Europa unntatt EU/EØS	17
Tabell 3.4. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra alle land	18
Tabell 3.6. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	18
Tabell 3.7. Overlevde foretak inkl. sovende. Bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oceania, unntatt Australia og New Zealand og Europa unntatt EU/EØS	18
Tabell 3.8. Andel foretak med vekst i sysselsettingen etter eiernes kjønn og antall år. Bakgrunn fra alle land. Prosent	19
Tabell 3.9. Andel foretak med vekst i sysselsettingen etter eiernes kjønn og antall år. Bakgrunn fra EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand. Prosent.....	19
Tabell 3.10. Andel foretak med vekst i sysselsettingen etter eiernes kjønn og antall år. Bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oceania, unntatt Australia og New Zealand og Europa unntatt EU/EØS. Prosent.....	20
Tabell 3.11. Aksjeselskap med innvandrere blant eierne. Andel av nøkkeltall. Prosent.....	21